

Mika
Waltari
Jeho
království

Jedenáct listů
Marca Manilia
Mezentiana z jara
r. XXX po Kristu

VYŠEHRAÐ

Marcus Manilius Mezentianus Tullii¹**Pozdrav**

V předešlém listě jsem ti vypravoval, Tullie, o své cestě Egyptem podél řeky. Přes zimu jsem zůstal v Alexandrii a marně čekal na tebe. Byl jsem zamilovaný dítě, vždyť ani ten nejbohatší kupec, ani ten nejzvědavější občan nepostával tak vytrvale v přístavu, když přistávaly lodi z Ostie nebo z Brundisia. Do konce plavebního období jsem se potuloval přístavem dennodenně, až jsem byl protivný strážcům, celníkům i přístavním úředníkům.

Mého vědění sice vskutku přibývalo a slyšel jsem povídat o vzdálených zemích, ale oči mi slzely, upírajíce se marně na širou pláň moře, a po přistání posledních lodí jsem si musel přiznat, žeš mne oklamala. V těchto dnech, Tullie, bude tomu již celý rok, co jsme se viděli naposled a co jsi mne přiměla opustit Řím, a byly to lživé přísahy a sliby, to nyní již vím.

V siré zatrpklosti jsem ti napsal onen list, v němž jsem se s tebou navždy rozloučil a v němž jsem se zapřisáhl, že odpluji do Indie a nikdy již se nevrátím. Jsou tam přece ještě potomci řeckých vojevůdců Alexandrových a vládou podivným měštům. Ale přiznávám se, že jsem již při psaní sám sobě nevěřil. Nesnesl jsem pomyslení, že bych tě, Tullie, již nikdy neměl spatřit.

Dosáhl-li muž třicítky, pak by již neměl být otrokem své lásky. Však jsem se také uklidnil a moje horoucí vášeň pohasla. To mne zde zavedlo do pochybné společnosti a velice jsem sešel. Nelituji toho, neboť člověku se nikdy jeho činy nevrátí a nemůže je změnit. Ale tím spíše vím, jak tě miluji, ježto žádná žena mne nemůže ukojit. Proto ti připomínám, Tullie, má milovaná, že jednou povadne květ i tvé mladosti, jednou zvrásčí i tvoje hladké tváře, pohled tvých očí zmatní, tvé vlasy zešediví

© The Estate of Mika Waltari and WSOY
First published in Finnish with the title
Valtakunnan salaisuus in 1959

Published by arrangement with Bonnier Rights Finland, Helsinki
Translation © Marta Hellmuthová – dědicové c/o Dilia, 1974

ISBN 978-80-7601-006-2

a zuby vypadají. Tehdy snad budeš litovat, žeš své touze po veřejných počtách a vlivném postavení obětovala lásku ke mně. Neboť jsi mne milovala, tomu věřím, nemohu přece pochybovat o tvých dávných přísahách. Jinak by již nic na tomto světě nemělo pro mne význam. Milovala jsi mne, ale miluješ-li stále ještě, to nevím.

V dobrých okamžicích si myslím, žeš mne přiměla opustit Řím opravdu jenom kvůli mně samému, abys mne zachránila před nebezpečím, před ztrátou jmění a snad i života. Nebyl bych odešel, kdybys nebyla přísahala, že přijedeš za mnou do Alexandrie a že zde strávíme zimu pospolu. Mnohé vznešené Římanky, dávno před tebou, cestovaly do Egypta na zimu, samy, bez manželů, a ještě mnohé tak pocestují, pokud znám římské ženy. Mohla ses nyní na jaře opět do Říma vrátit. A po mnoho měsíců jsme mohli spolu žít, Tullie.

Místo toho jsem sešel, jak na těle, tak na duchu, v oněch měsících. Procestoval jsem ten čas, dokud mne neomrzelo vyškrabávat tvé jméno na pradávne stavby a sloupy chrámů. Ve svém zármutku jsem se dal zasvětit i do tajných obřadů Isidiných², ale byl jsem již zajisté starší a zatvrzelejší než oné nezapomenutelné noci, kdy jsme se společně zasvětili do Dionýsových mystérií. To vytržení jsem již neprožil. Nedovedl jsem uvěřit těm dohola oholeným kněžím. A ze všeho mi zůstal pouze pocit, že jsem zaplatil příliš draho mizerné poučení.

Nemysli si přesto, že jsem se bavil jenom s Isidinými kněžímí a s ženami jejich chrámu. Seznámil jsem se i s herci a zpěváky, ba dokonce s býčím zápasníky v cirku. Viděl jsem také několik řeckých divadelních her z dávných dob, jež bych mohl docela dobře přeložit do latiny, kdybych toužil po slávě tohoto druhu. Toto všecko ti vypisuji proto, abych ti ukázal, že jsem v Alexandrii neměl dlouhou chvíli. Alexandrie je město světa. Elegantnější, prohnilejší a rozmařilejší než Řím.

Největší část dne jsem trávil nicméně v Múseiu³, v jeho knihovně, poblíž přístavu. Pravím v knihovně, ačkoli by snad správnější bylo říci v knihovnách. Ty stavby tvoří celou městskou čtvrť. Stěžovali si mi na katastrofální stav knihovny, neboť starci žijí z minulosti. Tvrdili, že se knihovna již nikdy nevzchopí k dřívějšímu rozkvětu po tom, co Julius Caesar před jednou

generací – byv zde obklíčen – spálil v přístavu egyptské loďstvo. A s ním shořela část budov knihovny, na sto tisíc nenahraditelných svitků starých děl.

Nicméně mi týdny trvalo, než jsem se naučil zacházet s jejich seznamem knih a nalézt to, co jsem hledal. Mají desetitisíce svitků jen s vysvětlivkami Iliady, nemluvě ani o komentářích k Platónovi a Aristotelovi, jež mají vlastní budovu. Kromě toho jsou tu nesčetné svitky, jež nebyly zapsány nikdy v seznamech a jež, zdá se mi, nikdo ani nestačil prohlédnout, když byly uloženy do knihovny.

Z politických důvodů, jak je pochopitelné, nebyli právě dychtiví vytahovat na světlo stará proroctví, nebo mě dokonce učit je hledat. Oklikou jsem se jich musel vyptávat a získávat si jejich důvěru dary a hostinami. Jejich prostředky jsou skromné, sami jsou chudí, jak to bývá u nejmoudřejších učenců obvyklé, a vždy u mužů, kteří milují více knihy než svůj život i než svůj zrak.

Tak se mi podařilo vyhrabat z úkrytu knihovny celou hromadu proroctví, jak známých, tak zapomenutých. Je evidentní, že podobná proroctví byla od nejdávnějších dob u všech národů. Všecka jsou temná a dávají možnost pobuřujících interpretací podobně jako odpovědi věštíren. Abych byl docela poctivý, zapomněl jsem se často a přečetl jsem si přitom leckterou řeckou povídku, v níž se lehkomyšlně lže o cestování a o různých dobrodružstvích. Zatoužil jsem i po tom, zanechat prostě trpkých proroctví a napsat podle řeckých vzorů knihu vlastních výmyslů. Ale přes svůj původ jsem přece příliš Římanem, než abych psal o věcech, které bych si sám vymyslel.

I o milostném umění jsou v této knihovně vyprávění, nad nimiž by si Ovidius připadal dětinským. Jsou řecká nebo do řečtiny přeložená ze starých egyptských povídek. Nedovedu opravdu ani říci, která jsou krásnější. Ale když jich člověk několik podobných přečte, má jich dost. Podobají se sobě jako vejce vejci. Od dob božského Augusta byly tyto svitky sbírány a uloženy v tajných komnatách, a není již dovoleno je opisovat. A číst je smí pouze badatelé.

Ale vrátím se k proroctvím. Jsou stará i nová. Stará byla aplikována již na Alexandra a ovšem i na božského Augusta, jenž přinesl světu mír. Když jsem zkoumal rozpravy o nich, bylo mi